

Posudek oponenta na diplomovou práci

Název práce: **Globální trendy ve vývoji úmrtnosti na HIV/AIDS**

Autor: **Vratislav Aubrecht (Bc.)**

Rozsah: 87 číslovaných stran vč. šesti stran příloh

Hodnocení

Téma a cíl práce:

Diplomant si zvolil téma, které je v rámci kvalifikačních prací na naší katedře v různých pohledech poměrně často zpracováváno – choroba HIV/AIDS a její výskyt v různých územních rámcích. Přitom si vytýčil dva cíle. Prvním, nepříliš originálním cílem, objevujícím se prakticky v každé práci věnované tomuto onemocnění, je „popsat dosavadní poznatky o HIV a AIDS“, pod čímž rozumí způsoby přenosu viru a průběh onemocnění a historiografii jeho šíření ve světě a hledání obrany proti němu. Druhým, bezesporu zajímavějším cílem je nalezení odpovědi na otázku vlivu této choroby na populační vývoj, tedy vývoj početního stavu a věkové struktury v konkrétních územních a časových rámcích, konkrétně v tzv. epidemiologických regionech a v období od počátku existence spolehlivější statistiky incidence, prevalence a letality HIV/AIDS (1990) do nedávné minulosti (2010) a následně do roku 2065.

Aktuálnost tématu:

Zvolené téma je aktuální zejména v globálním kontextu. Nemoc se v některých částech světa vyznačuje vysokou mírou prevalence i incidence, ale hlavně se stále jedná o onemocnění vysoce letální, které postihuje především mladé lidi, často rodiče nezletilých dětí. Vysoký výskyt choroby je významnou překážkou rozvoje na makro i mikro úrovni, na úrovni celých zemí i jednotlivých rodin a domácností. Úmrtí jednoho nebo obou rodičů zásadním způsobem mění materiální podmínky existence všech pozůstalých, zejména však rozvoje dětí, a stává se tak brzdou rozvoje na úrovni celých státních celků.

Obsah a struktura práce:

Obsah práce i její struktura v zásadě odpovídají jejímu zaměření a cílům. Osobně bych však dal přednost zřetelnějšímu vymezení úvodních klíčových částí práce: teoretických východisek, resp. konceptuálních rámců, přehledu dosaženého poznání v oblasti šíření zvolené nemoci a vývoje úmrtnosti na ní, přehledné specifikaci významově rozlišených cílů práce a hlavně přehledné formulaci výzkumných otázek a na nich vázaných vstupních hypotéz, takovému, aby čtenář tyto klíčové informace nemusel v textu pracně hledat nebo si je dokonce domýšlet. Většinou totiž v práci uvedeny jsou, ale ne vždy jsou logicky umístěny (například pokus o prezentaci výzkumných otázek v úvodu, ještě před tím, než se autor dostane k literatuře a poznání problému). Navíc to, co autor nazývá teoretickou částí práce, tedy převážně empirický popis průběhu onemocnění a způsob přenosu viru, ve skutečnosti není žádnou teorií, resp. relevantní teorií z hlediska hlavního cíle práce daného názvem práce. Stejně tak je obtížné za takovou teorii považovat specifikaci „milníků ve výzkumu onemocnění samotného“ včetně hlavních úspěchů farmakologického výzkumu ve vývoji vakcíny nebo antivirotik, či dokonce jakýkoliv seznam institucí aktivních na poli boje proti HIV/AIDS. Toto je hlavní výhrada, kterou k práci mám.

Na úvodní a konceptuální část práce, kterou ve skutečnosti tvoří pouze kapitoly 1 až 3, navazuje více než padesátistránková tzv. empirická část zachycující hlavní výsledky autorova vlastního bádání. K této části nemám podstatnějších připomínek. Je logicky strukturovaná a odpovídá vyčteným výzkumným úkolům i logickému pořadí jejich řešení. Z hlediska zásad tvorby realistických modelových projekcí a prognóz by bylo možné posuzované diplomové práci některé detaily vytknout, ale s ohledem na to, že se jedná o magisterskou práci a navíc o práci, kde metodika prognózování je nástrojem a nikoli cílem, nepovažuji autorovy relativně drobné „přešlapy“ za podstatné. Naopak pozitivně hodnotím již jen fakt, že se diplomant pokusil samostatně, byť s pochopitelnou silnou oporou ve výstupech Populační divize OSN a dalších renomovaných institucí, stanovit co nejrealističtější parametry minulého i budoucího demografického vývoje v netradičně vymezených regionech světa.

Celkové zpracování tématu:

Diplomantovi se podle mého názoru podařilo zpracovat zvolené téma úspěšně. Stanovených cílů bylo v dosaženo a v práci se neobjevují žádné principiální nedostatky a chyby. Zjištěné nedostatky pak její celkovou hodnotu jednotlivě ani v úhrnu významněji nesnižují.

Forma prezentace:

Předložená diplomová práce se vyznačuje poměrně čtivým textem díky dobrým formulačním schopnostem autora. Počet překlepů, nepřesností nebo chyb nepřesahuje přijatelnou hranici, což svědčí o tom, že autor věnoval také formální stránce práce potřebnou pozornost. Svědčí o tom i její solidní grafická úprava a téměř vzorové odkazy na literaturu a jim odpovídající bibliografické záznamy. Navíc jako jeden z mála studentů diplomant pochopil, že do seznamu použité literatury patří pouze tituly, na něž se odkazuje v textu a *vice versa*. Při namátkové kontrole literatury jsem narazil na nesprávný odkaz, resp. uvedení citačního záznamu publikace *Centers for Disease Control* z roku 1981. Pokud citační odkaz zní (CDC, 1981), potom i bibliografický záznam by touto zkratkou měl začínat. Stejně tak to platí i u bibliografických záznamů většiny ostatních institucionálních publikací. Citování práce musí být totiž v seznamu snadno a jednoznačně dohledatelná.

Přínos práce:

Přínosem práce je původní zpracování tématu vývoje úmrtnosti na HIV/AIDS a demografických důsledků tohoto procesu v globálním a (makro) regionálním měřítku. Práce jako celek může po nezbytném kritickém zhodnocení výstupů posloužit především jako východiska dalšího zkoumání vývoje a územní diferenciací úmrtnosti na tuto chorobu.

Celkové hodnocení:

Práce splňuje všechny podstatné požadavky kladené na diplomovou práci v rámci magisterského studijního programu Demografie.

Doporučení:

Doporučuji komisi pro státní závěrečné zkoušky přijmout diplomovou práci Bc. Vratislava Aubrechta *Globální trendy ve vývoji úmrtnosti na HIV/AIDS* k obhajobě.

Praha, 11.9.2016

RNDr. Tomáš Kučera, CSc., oponent